

Sławomir Ropiak

Obecność Maryi w modlitwie Kościoła

Salvatoris Mater 9/3/4, 95-111

2007

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Od początku swego istnienia Kościół czci Maryję w niezliczonych modlitwach. Wspomina Ją, wysławia Jej cnoty i wzywa Jej pomocy, gdyż w Kościele uznawana jest jako prawdziwa Matka Boga i Odkupiciela¹. Przez wieki Kościół w liturgii oddaje cześć uwielbienia Ojcu Niebieskiemu. Czyni to przez Chrystusa, z Chrystusem i w Chrystusie w jedności Ducha Świętego². Jednocześnie w Modlitwie Eucharystycznej niezmiennie powtarza: *także ze czią wspominali najpierw pełną chwały Maryję, zawsze Dziewicę, Matkę Boga i naszego Pana, Jezusa Chrystusa*³. Sobór Watykański II pouczył wiernych, by trwali w zjednoczeniu z Chrystusem jako Głową Kościoła i pozostając w komunii ze wszystkimi świętymi, w pierwszej kolejności ze szczególną czią wspominali Maryję⁴. Do modlitwy maryjnej zachęcają także ostatni papieże, przypominając o jej aktualności.

Niniejsze opracowanie jest próbą ukazania obecności Maryi w modlitwie Kościoła. Obejmuje uzasadnienie istoty modlitwy maryjnej, jej konieczność i apostolską owocność, która wypływa z relacji między Maryją a Kościołem. Uczestnictwo Najświętszej Maryi Panny

Ks. Sławomir Ropiak

Obecność Maryi w modlitwie Kościoła

SALVATORIS MATER
9(2007) nr 3-4, 95-111

w modlitwach chrześcijan wyraża się w trzech zasadniczych wymiarach: modlitwy z błogosławioną Dziewicą, modlitwy na wzór Matki Kościoła oraz modlitwy do Matki Bożej.

Maryja uczestniczy w modlitwie Kościoła od czasów apostolskich oraz jaśnieje jako

wzór modlącego się Kościoła. Orędownictwo Maryi stanowi skuteczną pomoc na drodze wiary Kościoła. Matka Kościoła obecna jest w modlitwach pobożności ludowej. Maryja stała się godną zaufania powiernicą w aktach zawierzenia Kościoła.

¹ Por. LG 61.

² Zob. B. NADOLSKI, *Chwała Ojcu. Doksologie w liturgii*, Pallottinum, Poznań 1999, 39-42.

³ *Communicantes, et memoriam venerantes, in primis gloriósæ semper Virginis Mariæ, Genetrícis Dei et Dómini nostri Iesu Christi. Missale Romanum*, Editio typica tertia, Vatican 2002, 624. Zob. J. KUMALA MIC, *Maryja w „Communicantes” Kanonu Rzymskiego*, „Salvatoris Mater” 7(2005) nr 1, 111-135.

⁴ LG 52.

1. Maryja uczestniczy w modlitwie Kościoła od czasów apostoelskich

Apostołowie, wybrani Pana spośród wielu uczniów, oraz Najświętsza Maryja Panna, pełnoprawny i najznakomitszy członek Kościoła, razem zanoszą modlitwę do Boga⁵. Maryja w Kościele świętym zajmuje miejsce najwyższe po Chrystusie i nam najbliższe⁶. Już św. Łukasz wspomina o tym w Dziejach Apostoelskich, odnotowując fakt obecności Maryi w wieczerniku przed Zielonymi Świątami. Apostołowie oczekiwali zesłania Ducha Świętego, a wypełniając wyraźny nakaz Chrystusa, *trwali jednomyślnie na modlitwie razem z niewiastami, Maryją, Matką Jezusa i braćmi Jego* (Dz 1, 14). Kościół zgromadzony na modlitwie jest święty również wyjątkową świętością Niepokalanie Poczętej, wolnej od grzechu pierworodnego⁷.

Maryja jest nieustannie obecna w modlącym się Kościele od początku „czasów ostatecznych”, które zainicjował Duch Święty w poranek Pięćdziesiątnicy. Od pierwszych dni swego istnienia wspólnota wierzących w Chrystusa trwa na modlitwie razem z Maryją. Tym samym Kościół jest wierny poleceniu Pana, oczekującego od swych uczniów wytrwałej modlitwy, a Maryja jest znakiem tej wierności wobec Chrystusa. Obecność modlącej się Maryi we wspólnocie oczekującej i przyjmującej *Parakleta* przypomina Jej rolę we wcieleniu Syna Bożego dokonanego za sprawą Ducha Świętego (por. Łk 1, 35)⁸.

Maryja stała się Matką Kościoła również za sprawą Ducha Świętego. Jako „Niewiasta”, „Nowa Ewa”, „Matka żyjących” i Matka „całego Chrystusa” stoi pod krzyżem swego Syna (J 19, 25-27) oraz jednomyślnie modli się wraz z Dwunastoma w godzinie ukazania się Kościoła⁹.

Syn Boży określił relacje między Maryją a Kościołem. Zanim Kościół narodził się z przebitego boku Chrystusa i wszedł w moc działania Ducha Świętego, był „reprezentowany” przez Maryję. Ona z Bożej woli jest „Wyrazicielką Kościoła” i jednocześnie „Matką Kościoła”. Modlitwa Kościoła wraz z Maryją wypływa z istoty tej relacji¹⁰.

⁵ Zob. TAMŻE, 53; JAN PAWEŁ II, *Maryja – najznakomitszy członek Kościoła* (Watykan, 30.7.1997), w: *Maryja w tajemnicy Chrystusa i Kościoła*, red. S. DZIWISZ, H. NOWACKI, P. PTASZNIK, Libreria Editrice Vaticana, Rzym 1998, 197.

⁶ LG 54.

⁷ Zob. PIUS IX, Bulla *Ineffabilis Deus* (1854), w: *Breviarium Fidei*, opr. S. Głowa, I. Bieda, Księgarnia Św. Wojciecha, Poznań 1988, cz. VI, p. 89.

⁸ JAN PAWEŁ II, *Obecność Maryi u początków Kościoła* (Watykan, 6.9.1995), w: *Maryja w tajemnicy...*, 11-13.

⁹ *Katechizm Kościoła Katolickiego*, II wyd. poprawione, Pallottinum, Poznań 2002, 726 (dalej: KKK).

¹⁰ S. KOPEREK, *Teologia roku liturgicznego*, PTT, Kraków 1984, 150-152.

Maryja „Matka Jezusa” pełni swoją rolę jako „Matka Kościoła” i przez swą obecność we wspólnocie wierzących modli się dla Kościoła o uzyskanie darów Ducha Świętego, jak również wychowuje uczniów Pana do stałej komunii z Bogiem i pomaga wszystkim wierzącym wytrwać w modlitwie¹¹. Wspólnota Kościoła modli się razem z Maryją, gdyż gorliwa Służebnica Pańska tak jak niegdyś współpracowała z dziełem Zbawiciela przez wiarę, nadzieję i miłość, tak również dziś nadal to czyni dla odnowienia nadprzyrodzonego życia dusz ludzkich. Uczy wszystkich wierzących prawdziwej służby chrześcijańskiej i sama służy pielgrzymującemu Kościołowi w drodze do pełni zbawienia¹². Kościół wierzy w skuteczność orędownictwa Najświętszej Maryi Panny i nieustannie doznaje efektywnej mocy Jej wstawiennictwa¹³.

Kościół modli się razem z Maryją w liturgii. Anamnetyczny charakter wzywania Najświętszej Maryi Panny sprawia, że Kościół doświadcza Jej obecności i wstawiennictwa. W codziennej modlitwie Kościół razem z Maryją zanosi hymn uwielbienia Bogu. Ma to miejsce w Liturgii godzin i w Eucharystii.

W niesporach Kościół pielgrzymujący łączy się z całą wspólnotą zbawionych, aniołami i świętymi, by wyśpiewać kantyk *Magnificat* (por. Łk 1, 46-55), będący szczególną modlitwą Maryi. W radosnym śpiewie Najświętsza Dziewica prorokuje w imieniu Kościoła, wołając: *Wielbi dusza moja Pana* (św. Ireneusz). *Magnificat*, który Maryja kieruje do Ojca w Duchu Świętym, gdy nosi w sobie Syna Wiecznego, jest dziękczynieniem całego Ludu Bożego, a więc i Kościoła¹⁴. Dlatego Kościół uczynił kantyk Najświętszej Maryi Panny swoją modlitwą, rozpowszechniając ją na całą wspólnotę we wszystkich czasach¹⁵.

Maryja to Niewiasta Eucharystii¹⁶. Po Pięćdziesiątnicy nadal żyje w braterskiej wspólnocie Kościoła, słucha apostoelskiego nauczania, uczestniczy w modlitwie Kościoła, której źródłem i szczytem jest Eucharystia. Matka Boża, tak jak pod krzyżem Chrystusa, tak i dziś stoi obok ołtarza ukryta, w duchu posługi – i milczeniem swym mówi: *Oto ja służebnica Pańska, bądźź wola Twoja*¹⁷. Tam, gdzie jest Matka, tam również winni być Jej synowie, za których Ona modli się i wstawia

¹¹ JAN PAWEŁ II, *Obecność Maryi u początków Kościoła...*, 12-13.

¹² Por. T. SIUDY, *Zawierzmy Maryi. Rozważania o Matce Boga i Matce ludzi*, Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2000, 23-24.

¹³ J. McMANUS, *Uzdławiająca moc sakramentów*, przeł. H. Bramska, Wyd. Księży Marianów, Warszawa 1990, 101.

¹⁴ KKK 722.

¹⁵ Zob. W. ŚWIERZAWSKI, *Eucharystia Chrystusa i Kościoła*, WAM, Kraków 1982, 434.

¹⁶ Zob. JAN PAWEŁ II, Encyklika *Ecclesia de Eucharystia*. O Eucharystii w życiu Kościoła (17.04.2003), TUM, Wrocław 2003, 53.

¹⁷ W. ŚWIERZAWSKI, *Eucharystia Chrystusa i Kościoła...*, 435.

u Boga¹⁸. Zatem modlącą się Maryję dostrzegamy zarówno w rodzącym się Kościele, jak i zawsze potem, także i teraz¹⁹.

Maryja, Matka Jezusa, jest nieustannie obecna pośród pielgrzymującego Kościoła²⁰. W Kościele rzymskim wspomnianie Najświętszej Maryi Panny dokonuje się na modlitwie według kalendarza roku liturgicznego²¹. Kościół odsłania w ciągu roku misteria Chrystusa, począwszy od wciele-
nia i narodzenia, przez tajemnicę błogosławionej męki i zmartwychwsta-
nia, aż do wniebowstąpienia i zesłania Ducha Świętego oraz oczekiwa-
nia powtórnego przyjścia Pańskiego²². Dokonując reformy liturgicznej, Kościół włączył kult Najświętszej Maryi Panny w nurt paschalny. W ten sposób Kościół, poprzez coroczny cykl misteriów Chrystusa, oddaje kult uwielbienia Słowu Wcielonemu na równi z Ojcem i Duchem Świętym, oraz ze szczególną miłością oddaje cześć Maryi, która związana jest nierozzerwalnie ze zbawczym dziełem swego Syna²³.

2. Maryja jaśniej jako wzór modlącego się Kościoła

Kościół jest Matką (*Ecclesia Mater*) i swój wzór odnajduje w Matce Kościoła (*Mater Ecclesiae*)²⁴. Maryja, Matka Jezusa Chrystusa, będąc prawzorem i nauczycielką całego życia chrześcijańskiego, jest również ideałem dla modlącego się Kościoła²⁵. Maryja modli się do Boga i tym samym daje wspólnocie wierzących w Chrystusa budujący przykład wierności poleceniu Pana, by gorliwie trwać na modlitwie²⁶.

Kościół modli się do Boga wpatrzony we wzór Maryi. Wspólnota wierzących, rozważając słowo Boże, odnajduje w Najświętszej Dziewicy swój prawzór Niewiasty Orantki. W Piśmie Świętym Maryja ukazana jest jako Dziewica modląca się we wszystkich ważnych chwilach swego życia. Maryja wsłuchana w słowo Boże przy zwiastowaniu kończy

¹⁸ G.M. MEDICA, *Maryja – żywa Ewangelia Chrystusa*, przeł. T. Siudy, Wyd. Ojców Franciszkanów, Niepokalanów 1993, 123.

¹⁹ PAWEŁ VI, Adhortacja *Marialis cultus* (Rzym 2.02.1974), [AAS 66(1974)113-168], Komentarz S.C. Napiórkowski, TUM, Wrocław 2004, 18 (dalej: MC).

²⁰ Zob. S. CZERWIK, *Maryja Dziewica w rocznym cyklu obchodów tajemnic Chrystusa na podstawie „Collectio missarum de Beata Maria Virgine”*, w: *Matka Jezusa pośród pielgrzymującego Kościoła*, red. J.S. GAJEK, K. PEK (Seria: Theotokos 4), Wyd. Księży Marianów, Warszawa 1993, 151-174.

²¹ Zob. J. DROZD, *Maryja w roku kościelnym*, Michalineum, Kraków-Struga Warszawska 1983, 11.

²² SC 102, 103.

²³ Por. LG 66.

²⁴ *Charyzmat Ruchu Światło-Życie. Próba opisu*. Tekst roboczy na Nadzwyczajną Kongregację Odpowiedzialnych 30 IV – 3 V 1993, Lublin 1992, 30-32.

²⁵ W. ŚWIERZAWSKI, *Eucharystia Chrystusa i Kościoła...*, 431.

²⁶ RM 26.

modlitwę swoim *fiat* (Łk 1, 26-38); podczas posługi przy nawiedzeniu św. Elżbiety, Maryja uwielbia Boga Zbawcę swego, wyśpiewując kantyk *Magnificat* (Łk 1, 46-55); razem ze św. Józefem modli się w Jerozolimie i zgodnie z przepisem Prawa Mojżeszowego poświęca Syna Bogu (Łk 2, 22); podczas pielgrzymki do świątyni jerozolimskiej z bólem serca szuka dwunastoletniego Jezusa (Łk 2, 41-50); rozważa w swym sercu sprawy Boże (Łk 2, 19. 51). Pozostaje zawsze dla Kościoła szczególnym świadkiem dziecięcych lat Jezusa, Jego życia ukrytego w Nazarecie, gdy *zachowywała wszystkie te sprawy i rozważała w swoim sercu* (Łk 2, 19; por. Łk 2, 51)²⁷.

Przez samego Jezusa Chrystusa chwalona jest jako Ta, która słucha słowa Bożego i wypełnia je (Łk 8, 21; 11, 27-28)²⁸; w Kanie Galilejskiej przedstawia Synowi doczesną potrzebę nowożeńców i powoduje uzyskanie łaski, gdyż swym wstawiennictwem sprawia, że Jezus dokonuje pierwszego ze swoich znaków oraz umacnia wiarę uczniów w siebie (J 2, 1-12)²⁹; w wieczniku obecna jest jako Dziewica jednomyślnie modląca się z apostołami, niewiastami i „braćmi” Jezusa (Dz 1, 14); wreszcie, w ostatniej chwili swego życia, ukazuje się także jako Dziewica zanurzona na modlitwie w Bogu. Maryja jest ikoną Kościoła, obrazem jego ostatecznego przeznaczenia do chwały niebieskiej. Dla modlącego się Kościoła jest *znakiem pewnej nadziei i pociechy*³⁰.

Kościół wpatrzony w doskonały przykład rozmodlonej błogosławionej Dziewicy i Matki, również jako Niewiasta i Matka, otacza modlitwą cały rodzaj ludzki. Kościół, Oblubienica Chrystusa, za którą On oddał swe życie, podobnie jak Maryja nieustannie wielbi Boga i składa Mu dziękczynienie. Kościół tak jak Maryja, zjednoczony z Chrystusem jako Głową i posłuszny poleceniu Założyciela, w codziennej modlitwie przedstawia Bogu Ojcu potrzeby wszystkich ludzi i wstawia się za zbawienie świata. Maryja jest Matką w sensie duchowym wszystkich dzieci Kościoła. Między Maryją a Kościołem istnieje związek podobieństwa, w którym Maryja stanowi idealną figurę, antycypację i personifikację *Ecclesiae*³¹. Najświętsza Maryja Panna jest zwierciadłem dla chrześcijan kultuwujących modlitwę nieustanną³².

²⁷ Zob. TAMŻE.

²⁸ Zob. J. SALIJ OP, *Matka Boża. Aniołowie. Święci*, Wyd. „W drodze”, Poznań 2004, 37-39.

²⁹ MC 18.

³⁰ LG 68.

³¹ Por. H. RAHNER, *Maria e la Chiesa*, Jaca Book, Milano 1974, 12; za: R. SKRZYPCZAK, *Kościół jako Niewiasta w relacji do Chrystusa swego Oblubienica*, Wydawca O.K. Tomasz Wiater, Warszawa 2001, 156.

³² R. CANTALAMESSA, *Maryja zwierciadłem dla Kościoła* (Seria: Theotokos 5), tł. J. Królikowski, Wyd. Księży Marianów, Warszawa 1994, 172-176.

Modlitwa Kościoła inspirowana liturgią ukazuje Maryję jako wzór wiary, nadziei i miłości, tak by chrześcijanie kształtowali w sobie ideał odkupionego, ewangelicznego nowego człowieka³³. Kościół, patrząc na Maryję, „Niewiastę Eucharystii”, jest wezwany do naśladowania Jej także w odniesieniu do Najświętszej Tajemnicy³⁴. Wspominanie Maryi podczas celebracji Mszy św. kształtuje postawy eucharystyczne w uczestnikach³⁵. Najświętsza Maryja Panna będąc Dziewicą modlącą się i słuchającą Boga, jest zarazem Dziewicą rozumiejącą Go i ofiarowującą. Wspólnota wierzących w całej swej istocie modlitwy liturgicznej naśladuje Matkę Chrystusa i Kościoła. W liturgii zgromadzenie pobożnie celebrytuje i z wiarą słucha słowa Bożego. Także podczas Modlitwy Eucharystycznej Kościół modli się w duchu maryjnym. Chrystus, zostawiając Kościołowi Eucharystię, chciał, aby była składana jako Ofiara w duchu maryjnym. Kościół wpatruje się w Maryję, która uczy nas, jak składać Ojcu na ołtarzu, wraz z Chrystusem samych siebie. W dniu Ofiarowania Pańskiego *Maryja pierwsza na wyciągniętych rękach uniosła Jezusa – tak jak kapłan podnosi Hostię – i położyła Go na ołtarzu, aby ofiara zastała przyjęta. Pod krzyżem też trzymała w swych rękach Hostię, którą przybito do krzyża. Po dziś dzień kapłani podtrzymują na ołtarzu przybite Ciało – z chwalebnyimi ranami już zmartwychwstałego Chrystusa, żeby z jego przebitego serca, wciąż otwartego dla nas, płynęły źródła łask. [...] Przy Komunii św. kapłani powtarzają głośno: „Ciało Chrystusa”, a lud odpowiada „Amen” – tak jest, niech się tak stanie, w tym duchu chcemy przyjmować Jego Ciało, w jakim przyjęła je Maryja, Matka Jezusa*³⁶. Chrześcijanin, który otrzymał łaskę przyjmowania Ciała Chrystusa w Komunii św. w duchu Jego Matki, trwa tak jak Ona, w milczącym dziękczynieniu wyrażającym miłość ukrytą, służebną i zwycięską³⁷. W liturgicznej modlitwie we wspomnienie Matki Bożej Bolesnej (15 września) Kościół prosi Boga, aby mógł wraz z Maryją uczestniczyć w męce Chrystusa i zasłużyć na udział w Jego zmartwychwstaniu³⁸.

³³ F. BLACHNICKI, *Charyzmat i wierność. Do Ruchu Światło-Życie z Obczyzny 1981-1984*, Carlsberg 1985, 118; zob. S. ROPIAK, *Pedagogia personalistyczno-maryjnej koncepcji Nowego Człowieka realizowana we Wspólnocie Dobrego Pasterza Ruchu Światło-Życie*, „Warminskie Wiadomości Archidiecezjalne” 59(2004) nr 69, 75-89.

³⁴ Por. JAN PAWEŁ II, List apostolski *Mane nobiscum Domine* na Rok Eucharystii (październik 2004-październik 2005), Wyd. „M”, Kraków 2004, 31.

³⁵ Zob. TENŻE, Encyklika *Ecclesia de Eucharystia*. O Eucharystii w życiu Kościoła (17.04.2003), TUM, Wrocław 2003, 53-58.

³⁶ W. ŚWIERZAWSKI, *Eucharystia Chrystusa i Kościoła...*, 434-435.

³⁷ TAMŻE, 436.

³⁸ J. SALIJ OŚ, *Matka Boża. Aniołowie. Święci...*, 45.

Lud Boży więc modli się jak Maryja także w liturgii. Autentycznym dokumentem kultu maryjnego w Kościele katolickim jest *Zbiór Mszy o Najświętszej Maryi Pannie*³⁹. W tym dodatku do *Mszалу Rzymskiego*, Msze o NMP zostały poprawione lub na nowo sporządzone według zasad i prawideł odnowy liturgicznej wyznaczonej przez Sobór Watykański II. Maryjność współczesnej liturgii eucharystycznej w większej części jest kościelnokształtna. Przeważa ona nad kultem chrystokształtnym przejawiającym się w okazywaniu Matce Bożej czci i miłości. Stąd nabożeństwo do Najświętszej Maryi Panny wyraża się głównie w naśladowaniu Jej świętości, oraz wzywaniu Jej jako Pośredniczki orędującej u Boga i wstawiającej się za swym ludem⁴⁰.

3. Orędownictwo Maryi skuteczną pomocą na drodze wiary Kościoła

Modlitwy do Maryi wypływają z wiary Kościoła w Jej macierzyńskie wstawiennictwo. Chociaż Maryja wzięta z duszą i ciałem do nieba uczestniczy w niebieskiej chwale⁴¹, to jednak nadal nie przestaje spełniać swjej błagalnej i zbawiennej misji. Oręduje za nami u Boga również teraz, aż Kościół dojdzie do pełni *objawienia się synów Bożych* (Rz 8, 19).

Na wartość modlitwy maryjnej w Kościele wskazał Paweł VI: *Cześć zawsze i wszędzie oddawana przez Kościół Matce Bożej – od pozdrowienia błogosławiącej Ją Elżbiety (por. Łk 1, 42-45) aż do dzisiejszych wyrazów czci i prośby – jest wspólnym świadectwem tego, że prawo modlitwy (lex orandi) Kościoła jest zachętą, by jego prawo wierzenia (lex credendi) bardziej się wzmacniało w sumieniach*⁴².

W Maryi zostają zapoczątkowane „wielkie sprawy Boże”, które Duch będzie wypełniał w Chrystusie i w Kościele. Maryja jest opiewana i przedstawiana w liturgii jako „Stolica Mądrości”. Kościół na modlitwie pozdrawia Maryję: „raduj się”. Tym samym postępuje za przykładem anioła Gabriela, który słusznie pozdrawia Ją jako „Córę Syjonu”⁴³.

³⁹ *Collectio Missarum de Beata Maria Virgine*, Editio typica, vol. I, pp. XXVII+236; *Lectionarium pro Missis de Beata Maria Virgine*, Editio typica, vol. II, pp. XIV+231, Libreria Editrice Vaticana, Roma 1987.

⁴⁰ J. WOJTKOWSKI, *Maryjny mszał papieża Jana Pawła II w świetle historii dogmatów*, „Studia Warmińskie” 31(1994) 44.

⁴¹ PIUS XII, Konstytucja Apostolska *Munificentissimus Deus*. O Bogarodzicy Dziewicy Maryi Wniebowziętej (1 XI 1950), w: *Encykliki dogmatyczne o Matce Boskiej. Nadbitki z „Warmińskich Wiadomości Diecezjalnych” nr 4, 5, 6 r. 1959*, Olsztyn 1959, 88-89.

⁴² MC 56; por. J. McMANUS, *Błogosławioną zwać mnie będą...*, przeł. B. Widła, Wyd. Księży Marianów, Warszawa 2004, 191.

⁴³ KKK 721-722.

Wzywanie Najświętszej Maryi Panny z prośbą o wstawiennictwo u Boga jest uzasadnione. Modlitwy Kościoła kierowane do Maryi zawsze oparte są na jedynym pośrednictwie Jezusa Chrystusa między Bogiem a ludźmi. *Zadne bowiem stworzenie nie może być nigdy stawiane na równi ze Słowem Wcielonym i Odkupicielem; ale jak w kapłaństwie Chrystusa na różny sposób uczestniczą i święci szafarze, i wierny lud, oraz jak jedna wielka dobroć Boża w rozmaity sposób rozlewa się realnie w stworzeniach, tak też jedyne pośrednictwo Odkupiciela nie wyklucza, lecz wzbudza u stworzeń rozmaite współdziałanie pochodzące z uczestnictwa w jednym źródle*⁴⁴. Maryja czczona i wzywana w Kościele nie tylko uczestniczy w tym jedynym pośrednictwie, ale przyczynia się do objawienia sposobu działania Boga w dziele stworzenia i zbawienia. Poprzez wiarę i swoje *fiat* Maryja stała się Matką Bożą. Jej Syn, Jezus, to odwieczne Słowo - Syn Boży, który rodząc się z Maryi, stał się Człowiekiem po to, by wypełnić misję jedynego Pośrednika zbawienia. Jezus Chrystus dzięki odpowiedzi Maryi na Boży plan zbawienia przyjął ludzką naturę i stał się Pośrednikiem między Bogiem a ludźmi⁴⁵.

Maryja, gdy jest sławiona i czczona, przywołuje wiernych do Boga. Kościół zarówno w pojedynczych osobach, jak i w różnych wspólnotach poprzez maryjną modlitwę zdobywa i odnawia swą wiarę. Jan Paweł II podkreślił znaczenie takiej modlitwy, stwierdzając: *w swojej apostołskiej działalności Kościół słusznie ogląda się na Tę, co zrodziła Chrystusa, który po to począł się z Ducha Świętego i narodził z Dziewicy, aby przez Kościół także w sercach wiernych rodził się i wzrastał*⁴⁶.

W tradycji Kościoła modlitwy kierowane do Maryi przybierają różnorodną formę: od wspomnienia, podziwiania, czci, wysławiania, okazywania miłości, poprzez prośby, dziękczynienia, przeproszenia, aż do naśladowania, ofiarowania się Maryi i zawierzenia. Na wartość modlitw maryjnych wskazał Jan Paweł II: *Otrzymałszy od Chrystusa zbawienie i łaskę, Maryja jest powołana, by odegrać doniosłą rolę w odkupieniu ludzkości. Przez pobożność maryjną chrześcijanie uznają wartość obecności Maryi na drodze do zbawienia, zwracając się do Niej z prośbami o wszelkiego rodzaju łaski. Wiedzą zwłaszcza, że mogą liczyć na Jej macierzyńskie wstawiennictwo, by otrzymać od Pana wszystko, co konieczne do rozwoju życia Bożego i osiągnięcia zbawienia wiecznego*⁴⁷.

⁴⁴ MC 37.

⁴⁵ Z. JANIEC, *Bogurodzica w misterium Chrystusa i Kościoła*, p. 2,1; w: <http://www.sandomierz.opoka.org.pl/czytelnia/autor.php?id=48/2006-11-20 20:57>.

⁴⁶ RM 28.

⁴⁷ JAN PAWEŁ II, *Modlitwa do Maryi* (Watykan, 5.11.1997), w: *Maryja w tajemnicy...*, 235.

4. Obecność Matki Kościoła w modlitwach pobożności ludowej

W ludowej pobożności prywatnej zanoszonych jest wiele prośb do Najświętszej Maryi Panny. Przykład takiej modlitwy zostawił nam św. Bernard z Clairvaux, średniowieczny *Doktor maryjny*⁴⁸, który przeżywając Eucharystię, modlił się: *Ofiaruj Syna, Dziewico święta i przedstaw Panu błogosławiony owoc żywota Twojego. Ofiaruj na pojednanie nas wszystkich Hostię świętą, która podoba się Bogu*⁴⁹.

Kościół w pobożności ludu chrześcijańskiego modli się do Maryi, wzywając Ją jako Matkę Bożą – *Theotókos*. Wzorem tej modlitwy jest pochodząca z III wieku, najstarsza znana modlitwa do Maryi „Pod Twoją obronę” (*Sub tuum praesidium*), zawierająca inwokację – „Boża Rodzicielko”⁵⁰. Tytuł Matki Bożej jest owocem intuicji wiary ludu chrześcijańskiego. Wierzący w Jezusa Chrystusa, uznający Go za Boga, zwracają się na modlitwie do Najświętszej Maryi Panny jako Matki Bożej. Wzywają Ją i ufają Jej, że udzieli swej potężnej pomocy w trudach doczesnego życia, a rozpamiętując miejsce Maryi w życiu Jezusa, odkrywają codziennie Jej skuteczną obecność na swej duchowej drodze⁵¹.

W najbardziej rozpowszechnionej modlitwie *Zdrowaś Maryjo* (*Ave Maria*) chrześcijanie zwracają się wprost do Najświętszej Maryi Panny. Mimo to modlitwa ta w pełni oddaje wiarę Kościoła, który uznaje, że *jeden jest Bóg, jeden też pośrednik między Bogiem a ludźmi, człowiek, Chrystus Jezus, który wydał siebie samego na okup za wszystkich jako świadectwo we właściwym czasie* (1 Tm 2, 5). Stąd wszystkie modlitwy liturgiczne kończą się formułą: *Przez naszego Pana Jezusa Chrystusa*⁵².

Modlitwa *Ave Maria* rozpoczyna się pozdrowieniem błogosławionej Dziewicy. Wzywa do radości, jest tłumaczeniem greckiego *chaire*, co wschodni hymn *Akáthistos* podkreśla z naciskiem: „ciesz się”, i wprowadza wiernych w kontemplację misterium wcielenia. Dzięki łasce Bożej Maryja została poczęta bez grzechu pierworodnego, była „pełna łaski” jako najpokorniejsza ze stworzeń, najbardziej zdolna do przyjęcia niewymownego Daru Wszechmogącego. Niepokalana Dziewica nazywana jest „łaski pełną”, co wyraża tym samym podziw dla doskonałości i piękna Jej duszy.

⁴⁸ Zob. BENEDYKT XVI, *Doktor maryjny* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, Rzym 20.08.2006), w: <http://www.konkurs.opoka.org.pl/;2006-12-11>.

⁴⁹ W. ŚWIERZAWSKI, *Eucharystia Chrystusa i Kościoła...*, 434. Por. MC 20.

⁵⁰ JAN PAWEŁ II, *Modlitwa do Maryi...*, 233.

⁵¹ Zob. TENŻE, *Macierzyńskie oblicze Maryi w pierwszych wiekach*, w: TENŻE, *Maryja w tajemnicy...*, 14-15.

⁵² KKK 435.

Ukazana jest także szczególna relacja osobowa zachodząca pomiędzy Bogiem a Maryją („Pan z Tobą”), oraz plan przymierza Boga z całą ludzkością. Punkt kulminacyjny modlitwy „Zdrowaś Maryjo” stanowią słowa: „i błogosławiony owoc żywota Twojego, Jezus”. Zatem to imię Jezusa, a nie Maryi znajduje się w centrum tej modlitwy, tak jak w każdej modlitwie chrześcijańskiej. Błogosławieństwo Maryi wypływa z urzeczywistnienia się planu Bożego w dziewiczym łonie wybranej Córy Syjonu⁵³.

Pobożność Kościoła do Najświętszej Maryi Panny, leżąca w samej naturze kultu chrześcijańskiego, przejawia się też w codziennej praktyce odmawiania rano i wieczorem trzech „Zdrowaś Maryjo”⁵⁴.

Kościół rozważa tajemnicę wcielenia w tradycyjnej modlitwie „Anioł Pański” (*Angelus Domini*)⁵⁵. Chrześcijanie w różnych chwilach dnia wpatrują się w Najświętszą Maryję Pannę, by naśladować Jej gotowość w realizowaniu Bożego planu zbawienia. Rzeczywistość wcielenia Syna Bożego wskazuje również na specyfikę jedności pośrednictwa i udziału w dziele zbawienia dokonującego się w Kościele. *Modlitwa ta pozwala nam niejako przeżyć na nowo wielkie wydarzenie w dziejach ludzkości – wcielenie, o którym mówi każde „Zdrowaś, Maryjo”. W tym kryje się wartość i urok modlitwy „Anioł Pański”, czemu tyle razy dawali wyraz nie tylko teolodzy i pasterze, lecz również poeci i malarze*⁵⁶.

Chrześcijanie obciążeni grzechem wzywają „Świętą Maryję, Matkę Bożą” i zwracają się do Niej z prośbą o modlitwę. Niepokalana Matka Pana, zachowana od wszelkiej zmazy grzechowej na mocy szczególnego przywileju, jest powiernicą grzeszników. Chrześcijanie powierzają się Jej zarówno w sprawach aktualnych, bieżących, jak i w tych ostatecznych. Wołają do Maryi: *Módl się za nami grzesznymi teraz i w godzinę śmierci naszej*⁵⁷.

Przykładem modlitwy Kościoła z Maryją jest różaniec, który przy powtarzanej wielokrotnie modlitwie „Zdrowaś, Maryjo” prowadzi do kontemplacji tajemnic wiary⁵⁸. Na tę prostą modlitwę, ożywiającą miłość ludu chrześcijańskiego do Matki Bożej, i ukierunkowującą na uwielbienie Chrystusa nieustannie wskazują papieże, zwłaszcza Leon XIII, Pius XII, Jan XXIII, Paweł VI⁵⁹ oraz Jan Paweł II, który pouczył, że różaniec

⁵³ JAN PAWEŁ II, *Modlitwa do Maryi...*, 233.

⁵⁴ J. McMANUS, *Błogosławioną zwać mnie będą...*, 190-191.

⁵⁵ Zob. H. WOLLNY, *Najnowsze dzieje rodzimej czci Matki naszego Zbawiciela. Posoborowa ewolucja teologii kultu maryjnego w Polsce*, Wydawnictwo Św. Krzyża, Opole 1995, 126.

⁵⁶ JAN PAWEŁ II, *Modlitwa do Maryi...*, 234.

⁵⁷ TAMŻE.

⁵⁸ J. McMANUS, *Błogosławioną zwać mnie będą...*, 182-190. Zob. *Różaniec i kontemplacja*, red. J. KUMALA MIC, Licheń 2003.

⁵⁹ JAN PAWEŁ II, *Modlitwa do Maryi...*, 234.

jest modlitewnym komentarzem do ostatniego rozdziału Konstytucji Vaticanum II *Lumen gentium*, mówiącego o przedziwnej obecności Bogarodzicy w tajemnicy Chrystusa i Kościoła⁶⁰.

Pobożność maryjną pielęgnuje także Benedykt XVI. Na początku października w rozważaniu na Anioł Pański powiedział po polsku, między innymi: *Wczoraj obchodziliśmy wspomnienie Matki Bożej Różańcowej. Raz jeszcze zachęcam do tej modlitwy. Jak pisał Jan Paweł II: przez różaniec lud chrześcijański niejako wstępuje do szkoły Maryi, dając się wprowadzić w kontemplację piękna oblicza Chrystusa i w doświadczanie głębi Jego miłości (por. RVM 1). Niech ta modlitwa będzie dla wszystkich źródłem wielu łask*⁶¹.

W pobożności ludowej rozpowszechniona jest praktyka odmawiania litanii do Najświętszej Maryi Panny. Wśród kilkunastu najbardziej znanych znajdują się litanie: do Matki Boskiej Bolesnej, do siedmiu boleści NMP, do Imienia Maryi, na Narodzenie NMP, na Nawiedzenie NMP, na uroczystość Niepokalanego Poczęcia NMP, do Matki Boskiej Nieustającej Pomocy, na oczekiwanie NMP, na Ofiarowanie NMP, na siedem radości NMP, do Matki Bożej Różańcowej, do Serca Maryi, do Matki Bożej Szkaplerznej z Góry Karmel, na Wniebowzięcie NMP. Głównie przeznaczone są do użytku prywatnego⁶². Łacińska litania do NMP odmawiana w sanktuarium w Loreto we Włoszech zwana „loretańską” prawdopodobnie była wzorowana na greckim akatyście i jest zatwierdzona przez Stolicę Apostolską. Stąd może być odmawiana także podczas publicznych nabożeństw⁶³. Bardzo proste wezwania skierowane do Najświętszej Maryi Panny są wyrazem wiary Kościoła w Jej wstawiennictwo u Boga i pomagają skupić uwagę na osobie Matki Bożej, by dostrzec bogactwo duchowe, jakim obdarzyła Ją miłość Boga⁶⁴.

Wspomnieć należy też Godzinki o Matce Bożej, wśród nich przede wszystkim o Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Maryi Panny, które są nabożeństwem ku czci Najświętszej Maryi Panny często praktykowanym w naszych kościołach. Wzorowane na Liturgii godzin (dawnym kapłańskim brewiarzu), zachowały wspólny charakter modlitwy wykonywanej o określonym czasie. Wychwalanie Najświętszej Maryi Panny

⁶⁰ TENŻE, List Apostolski *Rosarium Virginis Mariae*. O Różańcu Świętym (Rzym, 16.10.2002), Wyd. „M”, Kraków 2002, 2.

⁶¹ Zob. BENEDYKT XVI, *Anioł Pański* (Watykan, 08.10.2006); w: <http://www.konkurs.opoka.org.pl/2006-10-11>.

⁶² Zob. J.L. KONTKOWSKI, *101 litanii*, red. T. HOMA SJ, WAM, Kraków 2000, 113-152.

⁶³ Zob. TAMŻE, 10, 109-112.

⁶⁴ JAN PAWEŁ II, *Modlitwa do Maryi...*, 234.

wieńczy doksologia, w której oddawane jest uwielbienie Bogu w Trójcy Jedynemu. Modlitwa ku czci Najświętszej Maryi Panny jest jednocześnie wychwalaniem Boga i poświęcaniem Mu czasu o każdej porze dnia. Próby dopisania po Soborze Watykańskim II do siedemnastowiecznego tekstu Godzinek hymnu o Kościele nie powiodły się⁶⁵. W powszechnej praktyce Godzinki obecnie śpiewane w Polsce nie zawierają odniesienia eklezjalnego.

Wspomniane powyżej modlitwy do Dziewicy Maryi są tylko przykładami niezwykle licznych i różnorodnych w swych formach praktyk pobożności ludowej⁶⁶. Są one godnym uwagi dziełem eklezjalnym i wypływają z wiary oraz miłości ludu Bożego do Chrystusa i Matki Zbawiciela, Matki wszystkich ludzi w porządku łaski⁶⁷.

Zaufanie chrześcijan do Maryi, Matki Jezusa, skłania ich do przyzywania Jej w codziennych sprawach i przedstawiania Jej różnych potrzeb. Pobożność ludowa ożywiana opowiadaniem o cudach za przyczyną Najświętszej Maryi Panny podkreśla Jej uprzywilejowane pośrednictwo, jako Matki Boskiego Pośrednika i Królowej Niebios⁶⁸. Katolicy mają pewność płynącą z wiary, że macierzyńskie serce Maryi nigdy nie pozostaje obojętne na materialną i duchową nędzę Jej dzieci. Dowodem na to są liczne tytuły przyznawane Maryi, modlitwy i pieśni przepełnione miłością do ukochanej Matki oraz nieustanne pielgrzymki do sanktuariów maryjnych. Są one wyrazem modlitwy pełnej czci ku Matce Bożej oraz żywej wiary w Jej pomoc i opiekę⁶⁹. Nabożeństwo do Maryi, zachęcając do ufności i spontaniczności, wprowadza klimat radości do życia duchowego. Modlitwy kierowane do NMP, pełne dziecięcego uczucia, wymagają jednak pogłębienia o dojrzałą ewangeliczną odpowiedź wiary, tak by wierni wpatrzeni w Maryję postępowali wymagającą drogą błogosławieństw⁷⁰. W ekonomii łaski zachodzi podobieństwo między Maryją a Kościołem i ta rzeczywistość powinna być coraz głębiej przeżywana na dojrzałej modlitwie. Chrześcijanie, wzywając na modlitwie Najświętszą Maryję Pannę, są zaproszeni do współpracy z łaską Ducha

⁶⁵ J. SIEDLECKI, *Śpiewnik kościelny*, red. K. MROWIEC, M. MICHAŁEC, T. SINKA, Kraków 2006, wyd. 40 (poprawione), 704-710.

⁶⁶ KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW, *Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii. Zasady i wskazania*, tł. J. Sroka, red. S. CICHY, Poznań 2003, nr 183.

⁶⁷ W. NOWAK, *Matka Pana w pobożności ludowej*, w: *Liturgia i pobożność ludowa*, red. W. NOWAKA, Wyd. UW-M, Olsztyn 2003, 105.

⁶⁸ Zob. F. BOUCHARD, *O cudownym pośrednictwie Najświętszej Maryi Panny*, przeł. C. Bogdali, EXTER, Gdańsk 2002, 11.

⁶⁹ Zob. I. KLESZCZOWA, *Wstęp*, w: *Pieśni sanktuariów maryjnych*, zebrał i opr. M. Jagosz, t. 1, Wydawnictwo Calvarianum, Kalwaria Zebrzydowska 1997, 6-7.

⁷⁰ Por. JAN PAWEŁ II, *Modlitwa do Maryi...*, 235.

Świętego. Wzór i jednocześnie pomoc w otwieraniu się na dar Ducha Świętego mają w Maryi, dla której zwiastowanie było pięćdziesiątnicą Kościoła w wymiarze indywidualnym⁷¹. Pogłębieniu modlitwy osobistej poszczególnych członków Kościoła służą między innymi nabożeństwa ku czci Najświętszej Maryi Panny, z zalecanymi rozważaniami słowa Bożego i pobożne czytanki kształtujące dojrzałą wiarę⁷², a przede wszystkim rzetelna katecheza pouczająca o konieczności świadomego włączenia się w duchowe macierzyństwo Kościoła⁷³.

5. Maryja powiernicą w aktach zawierzenia Kościoła

Szczególną formą modlitwy do Maryi są akty zawierzenia. Jak według zasady chrystotypiczności chrześcijanie wysławiają Matkę Bożą, podkreślając Jej cnoty i przywileje, a także proszą Ją o wstawiennictwo i pomoc w przeróżnych potrzebach, tak akty oddania się Najświętszej Maryi Pannie, zwłaszcza posoborowe, wpisują się w modlitwy odnoszące się do relacji Maryja - Kościół. Wyrastają one z eklezjotypicznego modelu pobożności maryjnej. Modlitwa zawierzenia Maryi Kościoła jest jednocześnie wyrazem płodnej i oblubieńczej miłości Kościoła do Zbawiciela. Poprzez akt oddania się Dziewicy Maryi, Kościół staje się wyjątkowo płodny przez moc Ducha Świętego i przez wiarę⁷⁴.

Jan Paweł II wielokrotnie dokonywał aktów zawierzenia Kościoła Powszechnego Najświętszej Maryi Pannie we wszystkich jego ważnych sprawach oraz ponawiał te akty w szczegółowych zawierzeniach Kościołów lokalnych⁷⁵. Modlitwę zawierzenia Matce Bożej siebie i Kościoła praktykował kard. Stefan Wyszyński⁷⁶. Wiele współczesnych ruchów odnowy Kościoła wpatruje się w Maryję, która wiernie trwając pod krzyżem Zbawiciela, stała się Matką wszystkich wierzących. Miłość po-

⁷¹ W. ŻYCIŃSKI, *Uczyńcie co wam mówi Syn. Rozważania do nabożeństw majowych*, Dom Wydawniczy „Rafał”, Kraków 2004, 112-113.

⁷² Przykładem tu może być rozważanie pt. *Maryja jest Matką Kościoła*, w: Ks. TYMOTEUŚ, *Chwalcie łąki umajone*, wyd. 2, Wyd. Duszpasterstwa Rolników 1995, 26-29.

⁷³ Zob. G.M. MEDICA, *Maryja – żywa Ewangelia Chrystusa...*, 99; B. BILICKA, *Katecheza mariologiczna Papieża Jana Pawła II*, Wyd. WSD MW „Hosianum”, Olsztyn 2000, 99-106.

⁷⁴ Por. KKK 723.

⁷⁵ Zob. *Antologia modlitw maryjnych Jana Pawła II*, opr. B. Giemza SDS, Wyd. Salwator, Kraków 2006, 15-176.

⁷⁶ Zob. S. WYSZYŃSKI, *Akt osobistego oddania się Matce Najświętszej dokonany w Stoczku 8 grudnia 1953 roku podczas przymusowego odosobnienia*, w: *Wszystko postawiłem na Maryję*, Paryż 1980, 74; *Jej zawierzył Kościół i Naród*, zebrał i oprac. ks. W. Moroz CSMA, Warszawa 1984, 121-123.

legająca na wzajemnym oddaniu się osób jest życiodajna, płodna i macierzyńska. Zrozumienie tego prawa inspiruje wielu chrześcijan do modlitwy zawierzenia Matce Kościoła. W ten sposób żywy Kościół jednoczy się z Maryją w całkowitym oddaniu się Bogu, by poprzez wiarę rodzić nowych członków Królestwa Bożego, a więc uczestniczyć w płodnym macierzyństwie duchowym⁷⁷. Również w pobożności prywatnej celem aktów zawierzenia Matce Bożej siebie oraz poszczególnych członków Kościoła jest pogłębienie wewnętrznej relacji do Maryi i przeniknięcie swojego życia duchem Chrystusa⁷⁸.

Polski Synod Plenarny przypomniał nauczanie Soboru Watykańskiego II i podał bardzo ważne uzasadnienie konieczności modlitwy maryjnej, wskazując na szczególne powiązanie Maryi Dziewicy z Kościołem⁷⁹. Modlitwa ku czci Najświętszej Maryi Panny jest konieczna, gdyż błogosławiona Dziewica *w całkiem szczególny sposób współpracowała w dziele Zbawiciela przez posłuszeństwo, wiarę, nadzieję i żarliwą miłość dla odnowienia nadprzyrodzonego życia dusz ludzkich. Dzięki temu Maryja stała się dla ludzi Matką w porządku łaski. Jej macierzyństwo w ekonomii łaski trwa nieustannie aż do wiekuistego dopełnienia się zbawienia wszystkich wybranych*⁸⁰. Zatem Kościół modli się do Maryi, gdyż podstawę do Jej wzywania znajduje w Jej duchowym macierzyństwie w porządku łaski. Maryja, poprzez zjednoczenie z Duchem Świętym, jest nie tylko prawozorem dla Kościoła, lecz czymś więcej, gdyż współdziała swą macierzyńską miłością w rodzeniu i wychowaniu synów i córek Kościoła-Matki⁸¹. Duch Święty uczynił Maryję swoją świątynią, najczystsza Oblubienicą i Matką Kościoła. Maryja jest zjednoczona mistycznie z Duchem Świętym dającym życie. U podstaw macierzyństwa Maryi, rozciągającego się na całą ludzkość, jest zawsze Duch Święty; wszystko bowiem w porządku łaski zostało wysłuchane przez Chrystusa i skuteczne dzięki Duchowi. Dlatego Kościół w swych modlitwach wzywa Maryję i prosi o wstawiennictwo i pomoc, tytułując Ją jako: Orędowniczkę, Wspomożycielkę, Pomocnicę i Pośredniczkę⁸².

⁷⁷ S. ROPIAK, *Eklezjologia Soboru Watykańskiego II w ujęciu Sługi Bożego księdza Franciszka Blachnickiego*, „Warmińskie Wiadomości Archidiecezjalne” 3-12(2000) nr 46-50, 122-125.

⁷⁸ M. SĘDEK, *Drogi dojrzałości. Formacja w wybranych ruchach katolickich w Polsce: Ruch Światło-Życie, Ruch Rodzin Nazaretaniskich, Droga neokatechumenalna, Ruch charyzmatyczny*, Wyd. Światło-Życie, Instytut im. Ks. Franciszka Blachnickiego, Krościenko 2002, 204-206.

⁷⁹ LG 63; *Maryja w tajemnicy Chrystusa i Kościoła*, nr 10, w: *II Polski Synod Plenarny (1991-1999)*, Pallottinum, Poznań 2001, 266-267 (dalej: II PSP).

⁸⁰ LG 60-61.

⁸¹ *Maryja w tajemnicy Chrystusa i Kościoła*, nr 5, w: II PSP, 265.

⁸² LG 62.

6. Zakończenie

Różne formy modlitw maryjnych wyrażających się w tekstach liturgicznych, jak i w pobożności ludowej, ukazują, że Kościół zawsze przywiązywał wielką wagę do kultu Najświętszej Maryi Panny. Modlitwa do Maryi jest nierozłącznie związana z wiarą w Chrystusa. Kościół znajduje podstawę modlitw maryjnych w relacji Maryi do Trójcy Przenajświętszej: *w planie Boga Ojca, w woli Zbawiciela i w inspirującym działaniu Ducha Pocieszyciela*⁸³.

Maryja modli się wraz z Kościołem, upraszając dla niego dary Ducha Świętego. Jako Matka Kościoła uczestniczy w modlitwie uczniów Chrystusa od czasów apostołskich.

Niepokalana Maryja Wniebowzięta w obecnej ekonomii zbawienia jaśniej jako ikona modlącego się Kościoła. Prawdziwe nabożeństwo do Maryi podkreśla ludzki wymiar wcielenia Chrystusa, oraz pomaga Kościołowi wyraźniej dostrzegać oblicze Boga, który dzieli z ludzkością radości i cierpienia⁸⁴. Maryja jest obecna w Kościele jako wzór człowieka modlitwy. Kościół modli się też jak Maryja. Wspólnota wierzących w Chrystusa uczy się od Niej postawy modlitwy, zawierzenia Boga.

Kościół czi Maryję w niezliczonych modlitwach: wspomina Ją, wyśławia Jej cnoty i wzywa Jej pomocy. Maryja uznawana w Kościele jako prawdziwa Matka Boga i Odkupiciela doznaje czci zarówno w modlitwach liturgicznych, jak i różnorodnych modlitwach pobożności ludowej. Kościół modli się z Matką Pana. Jest Ona obecna w modlitwie Kościoła u jego początków (J 19, 25-27) i jednomyślnie modli się wraz z Dwunastoma w godzinie ukazania się Kościoła (Dz 1, 14). Niezmiennie przez wieki Kościół ze czcią wspomina w Eucharystii pełną chwały Maryję, zawsze Dziewicę, Matkę Boga i naszego Pana, Jezusa Chrystusa, a także składa Ofiarę Mszy św. w duchu maryjnym. Kościół pielgrzymujący modli się razem z Maryją w Liturgii godzin, szczególnie w codziennych niesporach, wyśpiewując kantykt *Magnificat* (por. Łk 1, 46-55). Niezwykle liczne formy i przykłady modlitwy maryjnej znajdujemy w hymnach, antyfonach oraz pieśniach ku czci Najświętszej Maryi Panny.

Kościół doświadcza realnego wstawiennictwa swej duchowej Matki. Orędownictwo Maryi stanowi dla wspólnoty Kościoła skuteczną pomoc na drodze wiary.

Maryja obecna jest w modlitwach pobożności ludowej. Wśród wielu modlitw wyjątkowe miejsce zajmuje różaniec. Jest on uprzywilejowaną

⁸³ JAN PAWEŁ II, *Modlitwa do Maryi...*, 234-235.

⁸⁴ TAMŻE, 235.

maryjną szkołą modlitwy, wprowadzającą Kościół w kontemplację piękna oblicza Chrystusa i w doświadczanie głębi Jego miłości.

Maryja stała się szczególną powiernicą w aktach zawierzenia Bogu. Kościół, wyznając jedyne pośrednictwo Jezusa Chrystusa i łaskę uczestnictwa w nim Jego Matki, modli się do Maryi, jako Matki Kościoła, wzywa Jej orędownictwa, wstawiennictwa, opieki tytułując Ją Orędowniczką, Wspomożycielką, Pomocnicą i Pośredniczką.

Ks. dr Sławomir Ropiak
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski (Olsztyn)

ul. Hozjusza 15
PL - 11-041 Olsztyn
e-mail: xslawerop@poczta.onet.pl

La presenza di Maria nella preghiera della Chiesa

(Riassunto)

In innumerabili preghiere la Chiesa venera Maria: si ricorda di Lei, esalta le sue virtù e chiede il suo aiuto. Maria, riconosciuta nella Chiesa come vera Madre di Dio-Redentore, è venerata ugualmente nelle preghiere liturgiche come nelle preghiere della pietà popolare. La Chiesa prega con la Madre del Signore. Lei è presente nella preghiera della Chiesa fin dai suoi inizi (Gv 19, 25-27) e prega all'unanimità con i dodici nel momento della rivelazione della Chiesa (At 1, 14). Immutabilmente nei secoli, nell'Eucaristia la Chiesa si ricorda di Maria piena di grazia, sempre Vergine, Madre di Dio e del Signore nostro Gesù Cristo (Messale romano, Canone). Allo stesso modo offre il sacrificio delle Santa Messa con una chiara spiritualità mariana. La Chiesa pellegrina prega con Maria nella liturgia delle Ore, particolarmente nei vesperi quotidiani, cantando il cantico *Magnificat* (vedi Lc 1, 46-55). Maria prega con la Chiesa chiedendo per lei i doni dello Spirito Santo. La Chiesa prega così come Maria. La comunità dei fedeli credenti in Cristo impara da Maria un atteggiamento di preghiera, fiduciosa in Dio. In modo speciale, il rosario è quella particolare scuola mariana di preghiera, che introduce la Chiesa nella contemplazione della bellezza del volto di Cristo e nell'esperienza della profondità del suo amore. La Chiesa professando l'unica mediazione di Gesù Cristo e anche la grazia della partecipazione di sua Madre a questa mediazione unica, si rivolge con le sue preghiere a Maria, in quanto Madre della Chiesa, chiedendo la sua mediazione, intercessione e cura, e invocandola come: Protettrice, Ausiliatrice, Mediatrice. L'esempio di queste preghiere sono gli inni e le antifone, oppure i canti popolari in onore della Santissima Vergine Maria.

Duchowość chrześcijańska, w przypadku teologii w ogóle, a w przypadku kultu w szczególności, znajduje swój wyraz w słynnym aksjomacie *lex orandi, lex credendi*. Oznacza to przede wszystkim, że norma dotycząca modlitwy jest też normą dla wiary. Z tego punktu widzenia także specjalny kult, którym cieszy się Najświętsza Maryja Panna, spontanicznie zrodzony z wiary i synowskiej miłości ludu Bożego, *wewnętrzny element chrześcijańskiego kultu*¹, a wręcz *integralna jego część*², powinien być widziany i przeżywany w świetle zdrowej tradycji Kościoła, aby pobożność maryjna znalazła w niej świadectwo prawdziwej wiary w odniesieniu do Maryi. Ale ten aksjomat ma swą wartość również po odwróceniu jego szyku: *Norma wiary jest normą modlitwy*. Innymi

Priamo Etzi OFM

Deiparam Virginem peculiari veneratione colant. Kult maryjny w świetle Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku*

SALVATORIS MATER
9(2007) nr 3-4, 111-133

wszystkiego tak, aby kult regulowała norma wiary. Właśnie taki jest zakres, czy horyzont, w który wpisuje się prawo kanoniczne tu przywołane, aby uściślić, w jaki sposób i w jakim rodzaju kultu Kościół wyraża swoją specjalną cześć wobec Matki Bożej, i nadać zgodnie z Magisterium Kościoła prawdziwy kierunek kultowi maryjnemu, czyli przełożyć go na zasady ortopraktyki, zachowując pełną harmonię pomiędzy *lex credendi, lex orandi, lex vivendi*.

Naszym zamiarem jest przedstawienie obowiązujących łacińskich norm kanonicznych w stosunku do kultu, jakim darzona jest Najświętsza

słowy, norma wiary wciąż pobudza i odnawia praktykę kultu. Mówiąc o kulcie maryjnym, Sobór Watykański II napominał wszystkich: *Niechaj [...] wierni pamiętają o tym, że prawdziwa pobożność nie polega ani na czczym i przemijającym uczuciu, ani na jakiejś próżnej latwowierności, lecz pochodzi z prawdziwej wiary*³. Zatem prawdziwy kult maryjny wymaga z jednej strony poszukiwania jego przyczyn i treści w kultowej Tradycji Kościoła, a z drugiej sprawdzania

* P. ETZI OFM, *Deiparam Virginem peculiari veneratione colant. Il culto mariano nel Codice di Diritto Canonico del 1983*, w: *Religioni et litteris. Miscellanea di studi dedicata a p. Barnaba Hechich OFM*, red. B.J. HUCULAK OFM, Città del Vaticano 2005, 197-222.

¹ MC 56.

² TAMŻE, 58.

³ LG 67.